

**Теоретико-
методологічні
засади освітянського
краєзнавства**

Георгій (Юрій) Мрочковський: портрет на тлі епохи

Здійснено дослідження життя і діяльності священика Георгія (Юрія) Мрочковського, який зіграв велику роль у розвитку шкільництва на Київщині наприкінці XIX – на початку XX століть. Дана коротка характеристика родоvodu Мрочковських.

Ключові слова: Георгій (Юрій) Мрочковський, педагогічна діяльність, шкільна справа, пастирська діяльність, епоха.

Біографія людини є певним інформативним текстом, який виражається відповідним стилем та жанром, змістом та формою, ритмічністю та гармонійністю. І яким буде цей текст: банально-прозовим чи поетично-емоційним, привабливим і читабельним чи таким, що відштовхує чи залишає потенційного «читача», залежить від самого автора – особистості, яка й пише власний біографічний текст протягом власного життя. Звичайно, що він корегується різними зовнішніми об'єктивними обставинами: епохою, оточенням, соціумом, родоводом та іншим. Та все ж, лише автор визначає, що буде в цьому тексті і наскільки він стане глибоким у своєму сенсі. Глибина ж ця, безперечно пов'язана з глибиною натури самого автора. І не завжди масштабність визначає сенс біографічного тексту, оскільки він наповнюється не стільки кількісними, як якісними показниками...

Георгій (Юрій) Мрочковський походив із великої родини Равічей-Мрочковських, що походила з Богуславщини. В цій родині вважалось необхідністю дати дітям відповідну освіту, аби вони могли зайняти достойне місце в житті. Практично всі представники цього роду по чоловічій лінії мали священицький сан [1, с. 15].

Зокрема, відомо, що його батько Стефан (Степан) Ілліч Мрочковський народився у сім'ї священика в 1828 році. Сам же він учився у середньому відділенні Київської духовної семінарії, звідки 13 жовтня 1847 року за власним проханням був звільнений [2]. Причина такого рішення достеменно не відома, адже закінчення навчання лише нижньої ланки семінарії не давала можливості у перспективі отримати сан священика. Проте, архівні документи опосередковано вказують, що під час навчання в семінарії у Стефана Мрочковського був конфлікт з одним із однокласників. Рецидив цього конфлікту стався у 1875 році. У результаті непорозуміння між ним

і Андрієм Васильовичем Соткевичем, який був призначений священиком у церкву села Пії, епархіальне керівництво вимушено було обох учасників конфлікту відправити на послух протягом місяця в різні монастирі. Стефана Мрочковського – в Корсунський, а Андрія Соткевича – в Богуславський монастир [3]. Тут варто зазначити, що на попереднє місце служби повернувся лише Стефан Мрочковський.

Отже, після звільнення з духовної семінарії, Стефан Мрочковський 13 серпня 1848 року був посвячений у стихарі і призначений дячком на службу в церкву Різдва Богородиці села Малі Степані Канівського повіту, а 26 серпня 1849 року переведений на ту ж посаду в Свято-Успенську церкву в с. Пії Канівського повіту (нині Миронівський район Київської області) [4]. Саме з цією церквою у нього й буде пов'язане ціле життя. 28 травня 1862 року Стефан Мрочковський був рукопокладений у диякони.

Крім виконання своїх прямих обов'язків при церкві він здійснює навчання сільських дітей. У 1861 році при церкві організовується парафіяльне училище, де навчається 14 хлопчиків та 8 дівчаток. Власне саме училище знаходилося у приміщенні волосного правління і безпосередньо навчальний процес здійснював дячок Стефан Мрочковський, але під наглядом приходського священика Федора Трифоновича Ганкевича [5]. За старанність в навчанні дітей Указом Київської духовної консисторії від 9 листопада 1864 року Стефану Мрочковському була видана грошова премія в розмірі 15 рублів. При цьому варто зазначити, річне жалування дячка в той час становило 35 руб. 22 коп. Фінансування школи здійснювалось, в основному, за рахунок місцевої громади. Зокрема, у 1892 році на нього відпускалось 100 рублів, навчалось 100 хлопчиків та 8 дівчаток [6].

Про церковнопарафіяльні школи складалось достатньо довгий час враження як навчальних закладів, що покликані були «забивати» мізки дітворі всяким інформаційним непотребом. Проте, саме цей тип шкіл був найпоширенішим на території Російської імперії. І саме вони зіграли виняткову роль в поширенні грамотності серед населення. При цьому велика роль належала конкретним людям – вчителям та священикам, які організовували справу шкільництва. Представники культу відіграли чи не головну роль у запровадженні початкової освіти серед простого населення.

Церковнопарафіяльні школи знаходились у підпорядкуванні Священного Синоду, тобто соборного церковного уряду, який мав всі види вищої влади і знаходився у безпосередньому підпорядкуванні російського самодержця. Освітні заклади цього типу були одно- та двокласні. В однокласних курс навчання тривав три роки, в двокласних – чотири. При цьому широкого розповсюдження набули так звані школи грамоти, де навчання тривало два роки. Останні ж відкривались за ініціативою парафіяльних священиків чи інших членів парафії і затверджувались керівництвом єпархії у селах, де не було церков. Навчання у таких школах здійснювалось за програмами церковнопарафіяльних.

У церковнопарафіяльних школах (ЦПШ) викладались: Закон Божий (вивчення молитов, священної історії, пояснення богослужіння, короткий катехізис), церковний спів, читання книг церковного і громадянського друку, письмо, початкові арифметичні відомості. Вчителями у таких школах були священики, дяки, а також спеціально призначені вчителі. Перевага за цих умов надавалась тим вчителям, які отримали освіту в духовних навчальних закладах і жіночих єпархіальних училищах.

У «Положенні про церковні школи відомства православного віросповідання» зазначалось, що ЦПШ утримуються частково або повністю: на засоби, які жертвуються земствами, містами, громадами, церквами, приходами, монастирями, приходськими попечительствами та братствами, благочинними закладами та приватними особами; на спеціальні засоби Священного Синоду; на засоби, що відпускалися із Державного казначейства; на засоби, що відпускалися із губернських земських зборів в місцевостях, де не були введені земські заклади.

Згідно з «Правилами церковно-приходських шкіл», головною метою їх діяльності було

«утвердження в народі православного вчення віри та християнської моралі і повідомляти початкові знання». До того ж парафіяльні навчальні заклади паралельно з церквою повинні були виховувати у дітей любов до церкви та богослужіння, щоб «відвідування церкви та участь у богослужінні стало навиком і потребою серця учнів». У недільні та святкові дні учні ЦПШ повинні брати участь у богослужіннях, а здібні, при відповідній підготовці, в церковному читанні та співах. Щоденні заняття у школі починались і закінчувались обов'язковою молитвою.

Дуже високі вимоги ставились насамперед до вчителів шкіл, які повинні були служити особистим прикладом для своїх учнів. Зокрема визначались наступні сімнадцять пунктів: Учитель – душа школи; Учитель повинен бути глибоко релігійною людиною; Учитель повинен знати свою справу; Учитель повинен бути правдивим; Учитель повинен бути справедливим; Учитель не повинен хитрувати; Учитель повинен бути спокійним; Учитель повинен бути порядним; Учитель повинен бути терплячим; Учитель повинен бути наполегливим; Учитель повинен бути тактовним; Учитель ніколи не повинен критикувати учня; Учитель повинен бути рухливим; Учитель повинен бути солідним (пристойним); Учитель повинен бути фізично здоровий, без недоліків; Учитель повинен бути готовий до розчарувань; Учитель повинен бути взірцем та прикладом для дітей.

Масове виникнення церковнопарафіяльних навчальних закладів у Київській губернії розпочалось наприкінці 50-х – на початку 60-х років XIX століття [7, с. 7-9]. Цей період характеризується поширенням елементарних знань серед населення краю, а також поглибленого проникнення християнської моралі в системі виховання дітей. Саме у такій атмосфері – Віри та Знань – зростали діти подружжя Мрочковських. Ганна Павлівна Мрочковська походила із родини священика, була грамотною, а також молодшою за свого чоловіка на сім років. У цій прекрасній родині найстаршою була донька Юлія (Іуліанія) 1854 року народження. Син Микола народився два роки по тому, в 1861 році з'явився на світ Юрій (Георгій), а наймолодшим був Феофан, який народився у 1874 році.

Вихованням та доглядом за дітьми у родині займались не лише батьки. Так сталося, що після смерті свого батька Степан Ілліч домігся переведення на посаду просфирії Свято-Успенської церкви своєї матері – Варвари Максимівни

Мрочковської, яка прожила довге і праведне життя. Разом з нею приїжджає й сестра Степана – Катерина, яка була глухонімою, але при цьому багато допомагала по домогосподарству та була при церкві [8]. Діти Мрочковських отримали доволі ґрунтовні початкові знання вдома та в церковнопарафіяльній школі, а потім продовжили навчання в інших закладах. Так, Юлія закінчила курс у Київському духовному училищі, Юрій (Георгій) спочатку навчався в Богуславському духовному училищі, а потім продовжив здобувати освіту в Києві. Феофан навчався у Богуславському духовному училищі. Микола служив при Київській духовній консисторії [9].

Юрій (Георгій) Мрочковський закінчив повний навчальний курс по 2-му розряду в Київській духовній семінарії і 24 червня 1883 року отримав атестат. 24 серпня 1883 він був призначений на посаду псаломщика у Покровську церкву с. Македони Київської губернії (нині Миронівський район Київської області) [10]. Тут він здобуває і свій перший педагогічний досвід, проводячи заняття в місцевому однокласному міністерському училищі, де навчалося 86 хлопчиків. Благочинний у своєму записі в 1884 році зазначає, що Юрій (Георгій) Мрочковський «предмети богословського курсу знаєт очень хорошо. Поведения весьма хорошего» [11].

Георгій (Юрій) Мрочковський.

Середина 1880-х років. Київ

можна зустріти в різних архівних джерелах. Проте, в результаті проведених аналізів, фахівцями Інституту геохімії навколишнього середовища НАН України було встановлено дещо іншу дату спорудження храму – 1528 рік. Таким

чином, на сьогодні церква св. Ахистратига Михаїла є найдавнішим з усіх збережених дерев'яних церков центральної та східної України [12, с.2]. При цьому зазначимо, що даний храм був зображений французьким військовим лікарем Домініком П'єром Де ля Флізом у його «Етнографічних описах селян Київської губернії, переважно тих, які належать до державних маєтностей, з історичними відомостями про традиції, пам'ятки й старожитності краю, з їхніми малюнками» [13].

Храм св. Архистратига Михаїла, зображений французьким військовим лікарем Домініком П'єром Де ля Флізом

Сьогодні ця церква є одним із експонатів Музею народної архітектури та побуту України в Києві, який представляє пам'ятку української народної архітектури початку XVII століття [14, с.16-17]. Споруда має виразний силует, що відзначається пропорційністю трьох зрубів, перекритих наметовими дахами із стрункими головками та ліхтарями висотою 17,5 метра. Вишуканість та лаконічність архітектури, скромність декоративних прикрас, гармонійність пропорцій, їх прагнення до висоти говорять про високий художній смак майстрів, багатство та своєрідність народних архітектурно-будівельних традицій. У 1850-1852 рр. було здійснено ремонт і реконструкція, що призвело до зміни початкового виду храму. Але в результаті реставраційних робіт у 1972-1980 рр., які здійснювались в музеї, церкві повернуто первісний вигляд, відновлено іконостас, живопис, різьбу та повернуто втрачені деталі [15, с.38-39].

Церква св. Архистратига Михаїла, що раніше знаходилась у с.Дорогинка (сучасне фото)

Щоправда, коли до служби в церкві св. Архистратига Михаїла приступив Юрій (Георгій) Мрочковський власне сама споруда потребувала проведення певних ремонтних робіт. Тому й було поставлено завдання привести храм і територію, що прилягає до нього в належний стан. Для цієї мети прихожанами було пожертвовано 300 рублів. Проте цих коштів не вистачало для того, щоб вирішити нагальні питання ремонту. І тоді 22 липня 1894 року священник Мрочковський звернувся до єпископа Чигиринського Іоакова (Якова) за дозволом використати вільні кошти церкви. Такий дозвіл було отримано 3 серпня 1894 року. Зокрема, вказувалось на дозвіл про фарбування церкви та облаштування огорожі. Він доводився до відома благочинного Трезвинського і церковному старості с. Дорогинка, що дозволялось використати із церковної каси 200 рублів. У результаті здійснених ремонтних робіт, загальні витрати становили 435 руб. 31 коп. [16].

Благочинний округу після завершення ремонту зауважив: «Считаю своєю обов'язковою замечать, что священник села Дорогинки Георгий Мрочковский отличается своею заботливостью не только о своем приходском храме, который в настоящее время приведен в самый благолепный вид, но и об устройстве своей цер-

ковно-приходской школы и об успехах ее питомцев, а потому заслуживает награды за свои неуспынные труды, приносящее желанный плод». Єпископ Чигиринський позитивно відреагував на пропозицію благочинного [17, с. 20-21].

Великою мрією Гергія Мрочковського було спорудження нової церкви в селі, оскільки діюча будівля храму була в незадовільному технічному стані і вимагала постійного ремонту. Щоб підтримувати будівлю храму в належному стані священнику постійно доводилось закуповувати будівельний матеріал: дошки, цвяхи, листове залізо, мотузку, клей, колоди тощо. До процесу утримання церкви в належному стані долучались і прихожани. Зокрема, відомо, що будівлю церкви фарбував мешканець села Федір Шидловський, новий ганок виготовив селянин Родіон Даниленко, підвезення будівельних матеріалів до церкви здійснювали Максим Совенко та Павло Гончаренко [18].

Георгій Мрочковський постійно надсилав прохання до керівних установ єпархії, щоб йому дозволили використовувати деревину з приходського лісу. Інколи такі прохання задовольнялись доволі швидко, а окремі дозволи просто «грузли» в бюрократичній системі. Наприклад, дозвіл на використання місцевої деревини для спорудження колодязя.

Одним із джерел доходів приходу церкви св. Ахистратига Михайла села Дорогинки була рілля, якої рахувалось за храмом 65 десятин. Священик Георгій Мрочковський почав застосовувати удобрення земель органічними добривами, зокрема перегноєм. До нього жоден із селян не здійснював такого, оскільки місцевими вважалось, що гній погіршує землю. Георгій Мрочковський почав купувати за одну копійку віз гною. Це викликало здивування, а потім почали вважати, що священик просто з глузду з'їхав. Та згодом, коли на церковних землях збирались кращі врожаї, селяни й самі почали використовувати перегній при удобренні власних земельних ділянок.

Важливим напрямком у своїй діяльності Георгій Мрочковський вважав освіту прихожан, особливо дітей. Школа при церкві с. Дорогинка була відкрита однією з перших на Київщині у 1859 році [19, с. 569]. По-різному сьогодні можна ставитись до діяльності навчальних закладів, оскільки не завжди вони відповідали рівню визначених завдань. Відомо, що у 1886-1888 роках у Дорогинській школі дітей учив грамоті якийсь відставний солдат. І вся діяльність цього вчителя полягала в тому, що одна частина учнів під час занять читала «Псалтир», а інша – різала тютюн.

Тому для священика Георгія Мрочковського було важливим не лише налагодити навчально-виховний процес, а й збудувати нове приміщення школи, оскільки існуюче не відповідало жодним вимогам. У 1892 році силами прихожан було збудоване нове приміщення церковно-парафіяльної школи. На її утримання відпускалось щорічно 200 рублів. 1907 року було прийнято рішення про розширення школи і будівництво нового приміщення. Земством передбачалось вже наступного року використати на проектувальні і будівельні роботи 4250 рублів. Друга черга будівництва школи в Дорогинці розпочалась у 1909-1910 рр. У цей період також відкривається однорічна школа грамоти у с. Кошіївка. У 1908 році в Дорогинській школі навчалось 54 хлопчика та 20 дівчаток, а у Кошіївській здобували грамоту 48 хлопчиків та 10 дівчаток.

Спорудження нових шкільних приміщень дозволило не лише поліпшити умови навчання і збільшити кількість учнів, але й запросити на роботу дипломованих спеціалістів. Однією з перших сюди приїхала із Кишинева вчителька Антоніна Мефодіївна (прізвища встановити не

вдалося). Згодом тут почав працювати Іван Іванович Куценко, а в 1911 році свою педагогічну діяльність розпочала Євгенія Олексіївна Говядовська. Велику допомогу Георгію Мрочковському в організації шкільної справи надавала його дружина Катерина Степанівна (в дівочтві – Трипольська). Народилась вона 22 листопада 1868 року в селі Красна Слобода Роменського повіту Полтавської губернії у родині священика [20]. Катерина Степанівна вчилась у Золотоноші, а згодом і в Полтаві, де закінчила жіноче училище і отримала право викладати в сільських церковнопарафіяльних школах.

За успіхи на пастирській та педагогічній нивах Георгій Мрочковський був нагороджений набедреником (1896 р.), скуфією (1901 р.), грошовою премією в розмірі 50 рублів, грамотою Синоду та камилавкою (1906 р.) До цього додамо, що у 1899-1906 рр. він виконував функції духовного слідчого, був членом благочинної ради у 1909-1910 роках [21]. На думку сучасних дослідників історії шкільництва Київщини, Георгій Мрочковський мав не лише великий досвід шкільної, а й «родинної» педагогіки, оскільки він мав п'ятеро дітей: Володимира (1888 р. н.), Михайла (1898 р.н.), Ольгу (1900 р.н.), Георгія (1903 р.н.) та Олександрю (1904 р.н.). У 1912 році благочинним було записано: «Пастырь с усердием благовествующий... Христово учение и сам творящий оно. Законоучитель усердный. Он, жена и дети поведения примерного» [22].

Георгій (Юрій)
Мрочковський.
Початок
XX століття

К.С. Мрочковська
з дітьми: синами
Михайлом
та Юрієм,
доськами –
Ольгою
і Олександрюю.
7 січня 1913 р.
Монастирище

У Дорогинці Георгій (Юрій) Мрочковський провів чверть століття. Він багато зробив для притчу, сприяв розвитку освіти, господарства, тут, зрештою, народились усі його діти. Проте, 1912 року його переводять на службу до Свято-Матфіївської церкви с. Аврамівка Липовецького повіту Київської губернії, що знаходилась у передмісті Монастирища. Як свідчать архівні джерела, при церкві рахувалось загалом трохи більше 55 десятин землі, яка давала щорічний дохід в розмірі 350 рублів і якість якої вважалась середньою. Власне сама церква була побудована у 1750 році силами прихожан та поміщика Матфія Ленспаронського. Вона була дерев'яною, але мала кам'яний фундамент і була покрита листовим залізом. Щоправда, станом на момент прибуття Георгія Мрочковського на службу, будівля вимагала певного ремонту. При церкві діяла па-

рафіяльна школа, що знаходилась у окремому дерев'яному будинку, який був покритий листовим залізом. Технічний стан самої будівлі був задовільний, оскільки її ввели в експлуатацію у 1896 році. На утримання школи виділялось із державної казни на зарплату вчителям 390 рублів і від селянської громади 150 руб. В принципі таких фінансових надходжень вистачало, аби навчальний заклад функціонував ефективно. У 1912 році тут навчалось 27 хлопчиків та 27 дівчаток [23].

Незважаючи на те, що головними принципами Георгія (Юрія) Мрочковського було служіння Богові та проповідання і підтримування загальнолюдських християнських цінностей серед людей, соціальні конфлікти, що стали типовим явищем початку ХХ століття впливали на власне життя священника і його

Будівля колишньої церковнопарафіяльної школи у с.Дорогинка (фото 2012 р.)

родину. Особливо це стосується періоду 1914-1919 рр., коли Перша світова війна та загострення внутрішніх суперечностей призвели до зміни соціального ладу. У 1919 році священник Георгій (Юрій) Мрочковський пішов із життя. Причини його смерті так і нез'ясовані до сьогодні. Одні нащадки вважали, що він помер в результаті епідемії тифу, а інші – що він став жертвою більшовицьких репресій проти служителів культу. Та символічно те, що Георгій (Юрій) Мрочковський належав до епохи соціальних, політичних та економічних реформ, що були викликані Маніфестом 19 лютого 1861 року. Він народився в рік скасування кріпосного права та отримання свободи, і пішов із життя в рік, коли ця свобода практично було втрачена, оскільки наступав період диктатури. Чи міг би він жити в іншому історичному вимірі відповідати важко і чи міг би він пристосуватись до нових умов життя лежить поза межами його життя. Та й чи потрібно шукати відповіді на такі питання, оскільки життя людини має чіткий лінійний вимір і лише матрична компонента цього рівняння життя надає йому об'ємності і інтегральності, що має своє продовження в наступних поколіннях.

По-різному склалась доля його дітей. Найбільш трагічною вона виявилась у синів Георгія (Юрія) Мрочковського. Так, Юрій у 1920 році помер від ран, отриманих на фронтах громадянської війни. Похований він в Одесі. Володимир свого часу закінчив юридичний факультет Варшавського університету. Як згадували родичі, він досить критично ставився до більшовицької системи державного управління і ніколи не приховував своїх політичних поглядів і уподобань. Михайло вчився у Києві в Комерційному інституті (нині Київський національний економічний університет імені В.Гетьмана). У 1930-х роках він разом із старшим братом працював у Запоріжжі. Тут 1937 року їх було заарештовано і розстріляно.

Довгим, хоча й доволі складним, було життя сестер Мрочковських – Ольги та Олександри (її в родині називали Олесєю), які прожили більше дев'яноста років. У сім'ї вони отримали хорошу початкову освіту, а у 1914-1917 рр. вчилися у навчальних закладах м. Києва. Леся в 1917-1921 рр. продовжувала навчатись у Монастирищенській гімназії. З 1921 року почала працювати у школі с. Тарнава Монастирищенського району. А вже у 1923 році вступила до Сарнівської сільськогосподарської проф-

школи на Уманщині, яку закінчила у 1927 році. Цього ж року призначено на посаду вчительки школи у с. Білки Словечанського району (тепер Овруцький район Житомирської області). Пізніше Олександра Юріївна закінчила філологічний факультет Житомирського педагогічного інституту. Працювала в школах Житомирщини та Київщини разом із своїм чоловіком Миколою Філіповичем, який мав фах російського філолога. Померла Олександра (Олеся) Юріївна 1995 року в Малині. Педагогічний шлях обрала і старша сестра – Ольга, яка з 1920 році працювала у школах Монастирищенського району. Мешкала вона поблизу Монастирища до початку 1980-х років. І лише після смерті чоловіка – Дмитра Смітюха, який теж був вчителем, перебирається до Москви (тут мешкала дочка Наталія). Ольга Юріївна померла у 1995 році.

К.С. Мрочковська з донькою Олександрою (Олесєю). 1914 р. Київ

Педагогічні традиції родини продовжили діти Олександри (Олеси) Юрїївни. Донька Таміла отримала фах українського філолога і майже сорок років віддала роботі в школі. Син Ростислав, хоча і мав фах інженера лісового господарства, кілька десятиліть працював у Малинському лісотехнікуму викладачем та директором. Наступні покоління цієї великої родини проявили себе у педагогічній, економічній, військовій, лісогосподарській та інших сферах.

Таким чином життя і діяльність Георгія (Юрія) Мрочковського представляє інтерес як в сфері української біографістики, так і в загальній історії України та краєзнавства. Він став фундатором навчальних закладів на Київщині, які функціонують і до сьогодні. Його діяльність мала подвижницький характер, що заклала підвалини розвитку національного шкільництва.

Джерела та література

1. Філіпович М.К. Обстеження села Колодежно Миропільського району 1925 року. – Малин: ПП. «НДНЦ «Принцес», 2006.
2. Центральний державний історичний архів м. Києва, ф. 127, оп. 1011, спр. 932, арк. 267 зв.
3. Там само, спр. 1042, арк. 22-24.
4. Там само, спр. 945, арк. 22-23.
5. Там само, спр. 932, арк. 265 (зв).
6. Там само, оп.1009, спр. 999, арк. 13.
7. Студінський В.А. У просторі часу. Десять сторінок з історії ЗНВК «Школа-ліцей № 1 імені Ніни Сосніної». – Малин: ПП. «НДНЦ «Принцес», 2009.
8. ЦДІАК, ф. 127, оп. 1010, спр. 203а, арк. 26-28.
9. Там само, спр. 1042, арк. 23 зв.
10. Там само, оп. 1011, спр. 946, арк. 165 зв – 166.
11. Там само, спр. 945, арк. 105-107.
12. Власенко А. Корабель нашого спасіння // Голосіївська газета. – 2008. – № 3.
13. Фліз Д. Альбоми. – Т.1. – К., 1996.
14. Музей народної архітектури та побуту УРСР. – К.: Мистецтво, 1981.
15. Музей народной архитектуры и быта УССР. – К.: Мистецтво, 1985.
16. ЦДІАК, ф.127, оп. 866, спр. 367, арк. 1, 11-12.
17. Дросенко В., Перерва В. Храм святого архистратига Михаїла у селі Дорогинка: сторінки минулого. – Біла Церква, 2008.
18. ЦДІАК, ф.127, оп. 866, спр. 367, арк. 2, 9-11.
19. Перерва В. Історія шкільництва в містах і селах Київщини ХІХ – початку ХХ століття. – Біла Церква, 2008.
20. ЦДІАК, ф.127, оп. 1011, спр. 379 а, арк. 61 зв.
21. Там само, оп. 1009, спр. 1081, арк. 65-66.
22. Там само, спр. 1102, арк. 315.
23. Там само, арк. 312-313.

Владимир Студинский

Георгий (Юрий) Мрочковский: портрет на фоне эпохи

Осуществлено исследование жизни и деятельности священника Георгия (Юрия) Мрочковского, сыгравшего большую роль в развитии школьного дела на Киевщине в конце XIX – в начале XX веков. Дана короткая характеристика родословной Мрочковских.

Ключевые слова: Георгий (Юрий) Мрочковский, педагогическая деятельность, пастырская деятельность, школьное дело, эпоха.

Vladimir Studinskiy

Georgiy (Yuriy) Mrochkovskiy: Portrait Against Background of the Era

Research of life and activity of priest George Mrochkovski, playing a large role in development of school business in the Kievan region at the end of XIX is carried out – at the beginning of XX c. Short description of genealogy of Mrochkovski is Given. Keywords: George Mrochkovski, pedagogical activity, pastor activity, school business, epoch.

Key words: Georgiy (Yuriy) Mrochkovskiy, pedagogical activity, school affair, pastoral activity, epoch.